

Herdenkingsrede gehouden op 31 december 1965 te H. I. Ambacht door Ds. G. v.d. Breevaart over 1 Samuël 7: 12.

Zingen: Psalm 71: 4,5 en 6.
Lezen: 1 Samuël 7.

Votum.
Zegengroet.
Gemeenschappelijk gebed.

Mijne toehoorders,

Wij zijn deze avond een ogenblik bij elkander, om het wegstervend jaar te gedenken. Het is oudejaarsavond en alles predikt ons de vergankelijkheid van dit leven.

Ten andere zijn wij bij elkander vergaderd om het feit te herdenken, dat God ons vijf en twintig jaren geleden in de ambtelijke bediening heeft gesteld, waarin Zijn trouw en liefde is gebleken.

Het is deze week veel onze overdenking geweest, om te beginnen met Psalm 79: 4 (berijmd):

"Gedenk niet meer aan 't kwaad dat wij bedreven". En als Hij terugzien op deze achter ons liggende vijf en twintig jaren, en het jaar 1965, dan kom ik er met schuld uit.

Maar gij, mijne toehoorders, die al zoveel jaren onder de prediking van het Woord des Heeren hebt verkeerd, hoe is het met U? Wij moeten beginnen onze schuld voor Gods aangezicht te belijden en Hem te bidden: "Treed niet in het gericht met Uwen knecht". Nu behoefde ik echter niet te beginnen met het reeds genoemde 4e vers uit Psalm 79, dat mogen we nu in onze binnenkamers doen.

Anderzijds geeft de Heere ons reden tot erkentenis en dankzegging. Wij hebben dus geen behoefte aan mensen verheerlijking, nog in het vlees te roemen, doch wensen uw aandacht te bepalen bij een korte predikatie over het Woord des Heeren, en dan een toepasselijk woord te spreken over de jaren waarin ik het ambt heb mogen bedienen.

Wij vragen daarom uw aandacht voor het ons zo-even voorgelezen 1 Samuël 7 en daarvan nader het 12e vers, waar Gods Woord aldus luidt:

"Samuël nu nam een steen, en stelde dien tussen Mizpa en tussen Sen; en hij noemde diens naam EBEN HAEZER en zeide: Tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen".

Wij wensen uw aandacht een ogenblik te bepalen bij het opgerichte teken van Samuël, dat betekent, steen der hulpe en der dankzegging, en de U voorgelezen tekst verdelen in vier hoofdgedachten, t.w.:

1. De aanleiding van dat gedenkteken; of de aanleiding van de hulp des Heeren.
2. De grond van de hulp des Heeren.
3. Het doel van de hulp des Heeren.
4. De dank voor de hulp des Heeren.

Voordat wij echter overgaan tot het verhandelen hiervan, zingen wij vooraf nogmaals uit de 71e Psalm en daarvan het 12e en 13e vers.

Wanneer wij dan uw aandacht wensen te bepalen, bij deze door Samuël opgerichte steen EBEN HAEZER; tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen, gaan wij eerst over tot het verhandelen van ons eerste punt, n.l.: de aanleiding van dat gedenkteken, of de aanleiding van de hulp des Heeren.

In het voorgelezen Schriftgedeelte wordt beschreven, dat de kinderen Israëls in oorlog gewikkeld waren met de Filistijnen. Nadat zij echter de overwinning op hun vijanden hadden behaald, richtte Samuël dit gedenkteken op. Elders vinden we dat, toen de ark zolang van zijn plaats was geweest, Samuël het volk vergaderde, om ze op hun schuld te wijzen. Om ze erop te wijzen wat God voor hen, en wat zij voor Hem geweest waren.

De uitwerking hiervan was, dat het volk Israëls te Mizpa, voor God in de schuld kwam. Maar welke

schuld was dat? Wel twintig jaren tevoren was het volk op diezelfde plaats vergaderd. Toen waren ze ook in oorlog met de Filistijnen.¹

We lezen daarvan dat ze verslagen werden door hun vijanden. In plaats echter dat ze nu om God gingen roepen, gingen ze met godsdienst werken, maar daar is God niet mee tevree. Weet gij waar de Heere mee tevreden is? Als wij met berouw en schuld komen

Nadat zij dus verslagen waren voor het aangezicht van hun vijanden, zeiden de oudsten van Israël: "Waarom heeft ons de Heere heden geslagen voor het aangezicht der Filistijnen? Laat ons van Silo tot ons nemen de ark des verbonds des Heeren." En het geschiedde, als de ark des verbonds des Heeren in het leger kwam, zo juichte gans Israël met een groot gejuich, alzo dat de aarde dreunde. Als nu de Filistijnen de stem des juichens hoorden, zo zeiden zij: Wat is de stem van dit grote juichen in het leger der Hebreëen? Toen vernamen zij, dat de ark des Heeren in het leger gekomen was. Daarom vreesden de Filistijnen, want zij zeiden: "God is in het leger gekomen. En zij zeiden: Wee ons, want dergelijke is gisteren en eergisteren niet; wee ons, wie zal ons redden uit de hand dezer heerlijke goden? Dit zijn dezelfde goden, die de Egyptenaren met alle plagen geplaagd hebben bij de woestijn".

De Heere verbindt Zich echter niet aan die kist of die ark, maar het was een teken van Zijn majesteit en heerlijkheid, wanneer Hij sprak van boven het verzoendeksel.

Zij hadden echter geen verzoening nodig, en waarom niet? Wel omdat zij geen zonden hadden. Toen werden ze voor de tweede maal geslagen, en de ark werd genomen. De ark kwam in het land der Filistijnen terecht. Later is ze teruggezonden door de Filistijnen en kwam bij de bewoners van Kirjath-Jearim terecht, waar hij bleef, en dan lezen wij: "En het ganse huis van Israël klaagde de Heere achterna".

Ondanks dat de ark echter weggenomen was, schonk de Heere toch nog weldadigheden, want in Silo, de plaats der samenkomst, was er een jongeling door God gegeven, die gevormd werd om straks het volk Israëls te richten.

Nadat er nu twintig jaren zijn voorbij gegaan, lezen wij dat Samuël degenen die God achterna kleefden, vergaderde. En wat deden ze daar? Zij deden de afgoden uit hun midden weg.

Mijne toehoorders, dat is een eigenschap van Gods Geest. Wanneer er schuld geëigend wordt en berouw gekend, dan worden de afgoden verwijderd.

Toen ze dan in de schuld kwamen voor het aangezicht des Heeren, en de Filistijnen hoorden dat ze zich vergaderd hadden te Mizpa, verzamelden zij zich om tegen Israël te strijden, maar de Heere donderde te dien dage met een grote donder en Hij verschrikte hen.

De kinderen Israëls dachten zich te kunnen wapenen met hun godsdienst en hiermede hunnen vijanden wel te kunnen overwinnen, maar wat leert nu de ervaring? Elk kind van God, de Kerke Gods, leert dat alles wat ze in eigen kracht doen met hun godsdienst, hun deugden en plichten, dat daar de Filistijnen niet voor schrikken.

Neen, schuldbekentenis, boete en berouw was de oorzaak dat zij straks een steen zouden oprichten: "De Heere heeft ons geholpen". Houdt er maar rekening mee dat de Filistijnen bij tijden uw godsdienst nog afnemen en dan blijft ge er in uw ellende over. Wij kunnen met onze godsdienst niet één zonde doden, niet één duivel uit het hart verwijderen en de wereld niet overwinnen, maar worden als het ware overwonnen. Waarmede hebben ze nu God aan hun zijde gekregen? Alleen maar door schuld, alleen maar schuld.

Zoals wij reeds hebben gezegd waren wij van plan om te beginnen met Psalm 79, maar dit behoeven wij echter nu niet in het openbaar te doen. Alles wat we zelf in deze vijf en twintig jaren hebben geprobeerd, dat willen we voor U en God eerlijk bekennen, is mislukt. Weet gij wat ons echter niet mislukt is, zelfs ook nog deze dag? Om verwaardigd te mogen worden om in de schuld bij de Heere te zijn, en te zeggen: "Heere, hier is een riet dat van de wind heen en weer geslingerd wordt. Hier staat voor U een arme zondaar, die niets kan volbrengen". Ik heb deze week dikwijls uit moeten drukken: "Ik heb niets, ik weet niets, ik kan niets, ik doe niets en ik wil niets, hetgeen de Heere kan behagen". En als God mij nu niet aanmerkte in de Zoon van Zijn eeuwig welbehagen, dan verzonk ik nog voor eeuwig. Al is het dat men vijf en twintig jaren gepredikt heeft, dan kan men hiermede voor God niets goed maken.

O mijne toehoorders, nu vinden we hier de aanleidende oorzaak, en dat was schuld.

We zouden U de vraag willen stellen: zijt gij ook als een schuldige zondaar hierheen gekomen?

In de achter ons liggende vijf en twintig jaar heeft een groot gedeelte van ons, het tijdelijke met het eeuwige verwisseld. In zover we echter hier nog bij elkander zitten, steek de hand eens in de boezem, in hoeverre hebben wij beantwoord aan de liefde en de arbeid, die God aan ons heeft besteed? In hoeverre beantwoorden wij aan de weldadigheden van die getrouwe verbonds God?

Mijne toehoorders, omdat God zoveel van Zijn volk hield, bracht Hij het door middel van Samuël op dat plekje, waar dat volk haar schuld moest bekennen en daarom hadden zij een voorbidder nodig.

Dus de aanleidende oorzaak, om straks een steen op te richten was, dat God ze uithielp. Als ge schuld bekent dan wordt ge ontwapend. Dan hebt gij geen wapenen meer tegen uw vijanden, dan kan de satan, uw consciëntie, de Wet en de Heere je beschuldigen, want dan zijt ge ontwapend.

Zo ook met het volk Israël, want wanneer zij ontwapend voor de Heere staan en de Filistijnen zich gaan vergaderen om ze uit te roeien, dan neemt de Heere het voor hen op. Dat is nu de schone inhoud van de oudejaarsavondprediking en tevens bij deze vijf en twintig jarige herdenking, namelijk: verootmoediging voor het aangezicht des Heeren; hiertoe schenke de Heere ons Zijn genade.

De schuld van het volk Israël bestond eigenlijk, in hoofdzaak, in het niet volkomen op de Heere vertrouwen. Daarom zochten ze iets anders. Twintig jaren tevoren de ark en de priesters. De priesters kwamen om, en de ark werd genomen. Ze kozen hun afgoden, dus met andere woorden, het ongeloof. "Het geloof nu is een vaste grond der dingen, die men hoopt, en een bewijs der zaken, die men niet ziet". Hebr. 11: 1.

Wat kunnen wij echter geschud worden door het ongeloof. Hierdoor nemen wij zelf wapenen ter hand, welke echter door God ontnomen worden en als dit is gebeurd, dan blijft er een zondaar over. We willen het voor de alwetende en alomtegenwoordige God bekennen, dat hier zulk een zondaar staat, die vijf en twintig jaren in zijn ambtelijke bediening gezondigd heeft. Men moet het goed verstaan dat het niet de bedoeling is om in openbare zonden te leven, verre van dat. Het is de bewarende hand van God geweest dat dit niet gebeurd is, maar dat bestaat in de ware kennis van onszelf.

Dikwijls moeten wij dan denken aan onze oude leraar, wanneer hij aan de avond van zijn leven was, dat hij meermalen uitdrukte: "als ik er nog mag komen". Dat was uit de waarneming van zichzelf, uit de afgrond van onze diepe val, welke we hier niet te boven komen. Maar daartegenover een afgrond van Goddelijke verbondstrouw en Goddelijke verbondsliefde, die Hij bewijst aan zulke ellendigen. Vandaar een steen ter gedachtenis.

Als het volk Israëls zichzelf had moeten helpen, dan waren ze radicaal verloren geweest. Nu zij echter in de schuld zijn gekomen, neemt God het voor hen op, en al is het dat zij zich duizendmaal schuldig kennen, dan zal de Heere het ook duizendmaal voor hen opnemen.

Wat predikt ons dit tevens? Dat het tot onze vernedering is. Hier kon het volk Israëls niet roemen op hun wapenen, noch roemen op hun wijsheid, op hun gaven of hun kennis; maar die roemt, roeme in den Heere.

Tot hiertoe mijne toehoorders, de aanleiding van de hulp des Heeren. Nu volgt ons tweede punt, de grond van de hulp des Heeren.

Wanneer de Filistijnen zich vergaderden, dan zegt Samuël niet; eenieder trekke zijn zwaard en harnast zich, neen maar omdat zij ontwapend waren, hadden ze een voorbidder nodig, namelijk: Samuël. Toen het volk Israëls de schuld moest aanvaarden, ging Samuël voor hen in het gebed want, zegt hij: "Het zij verre van mij dat ik zal ophouden om voor ulieden te bidden".

Vervolgens lezen wij dat Samuël een melk-lam neemt en offerde het geheel den Heere ten brandoffer voor Israël; en de Heere verhoorde hem.

Waar ziet dat op? Dat volk had gezondigd. Het gebed en het offer gaat altijd gepaard. We zullen het U duidelijker verklaren.

Een schuldige zondaar heeft een betalende en voorbiddende middelaar nodig. De grond nu van het oprichten van de steen "EBEN HAEZER", tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen, was, dat er gebed en een offer was, voor het aangezicht des Heeren. Toen nam Samuël een melk-lam, en offerde het geheel den Heere. Dus daar vloeiende bloed. Op welke grond nu kan God de Vader zondaars helpen? Alleen op grond van het bloed en de voorbedding van het Lam. Daarom willen wij U het rijke Evangelie prediken, niet om onze tijd te besteden om U te vertellen wat er in de achter ons liggende vijf en twintig jaren gebeurd is, maar in de eerste plaats om de gekruiste Christus in het middelpunt te zetten. Die verhoogde Christus, die biddende Hogepriester, die met zijn dierbaar bloed is ingegaan, om aan de Goddelijke rechtvaardigheid te voldoen.

Wij lezen niet dat de Heere zegt. "Schreeuwt dat volk en hebben ze berouw, Ik zal ze uithelpen!" Neen, God kan krachtens onze val in Adam, ons verbondshoofd, ons niet helpen. Vanwege onze overtreding tegen dat vlekkeloze Heilige Wezen, kan Hij ons alleen maar verdoemen. Maar nu, mijne toehoorders, omdat Sions Borg Zijn dierbaar bloed heeft binnengedragen, in het Heilige der Heilige, omdat Sions schuldbetalende Borg, aan de Goddelijke gerechtigheid heeft voldaan, omdat Sions dierbare Immanuël, Die waarachtig God en waarachtig mens geworden is, Zijn dierbaar bloed geofferd heeft, waarvan Johannes zegt: "Zie het Lam Gods, Dat de zonde der wereld wegneemt!" Daarom kan God helpen.

O, dat dierbare offer. Wij kunnen U nergens anders heen wijzen dan naar het middelpunt, dat wij deze

vijftieng jaren hebben gesteld. Voor God geldt er niets dan die biddende en dankende Hoogepriester

Let op, mijne toehoorders, zodra het lam was geslacht, het bloed was gevloeid, het lam geofferd, en de reuk van dat offer was opgestegen in het Heilige der Heiligen, begon God te donderen tegen de Filistijnen. Dan mag de Kerke Gods wel eens zeggen: "In God zullen vrij kloeke daden doen, en Hij zal onze wederpartijders vertreden". Psalm 60: 14. Op grond van het volbrachte werk van het Lam. Dan mogen zij wel eens zeggen met de apostel Paulus: "Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorene Gods? God is het Die rechtvaardig maakt, wie is het die verdoemt? Christus is het, Die gestorven is; ja wat meer is Die ook ter rechterhand Gods is, Die ook voor ons bidt". Rom. 8: 33 en 34. De grond waarop het volk Israëls straks een steen op zal richten, is alleen het bloedig offer, en de bede van Samuël. De grond waar wij nu, als God het geeft, een steentje op willen richten.

Mijne toehoorders, wij hebben wel reden dit voortdurend te doen, hulpe van God verkregen hebbende; tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen. Och, als er nog arme zondaars onder ons mogen zijn die moeten bekennen, wat heb ik er mee gedaan, ik heb, zo oud als ik ben onder de predikaties verkeerd en ook deze vijftieng jaren onder de bediening des Woords gezeten.

Mijne toehoorders als ge nu niets anders hebt gedaan dan schuld gemaakt voor God, hoort dan des Heeren Woord, daar is bloed voor het aangezicht des Heeren, Christus is als het Offer ingegaan; en op Zijn voorbede kan God niet meer op ons toornen, noch schelden.

Weet ge wat mijn troost en blijdschap is in deze ure, niet omdat gij allen hier vergaderd zijt, niet omdat er aanstonds een aandenken zal worden aangeboden, maar omdat we een Hoge priester hebben in de hemel. Een schuldbetalende en schuldverzoenende Borg, Die het goed maakt bij de Vader, Die niets op Zijn Kerk tegen heeft.

Ziet hier de grond, waarop het steentje is opgericht: EBEN HAEZER, tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen. Samuël zegt niet, mij geholpen, hij zegt ook niet jullie geholpen, neen, hij betreft het ganse volk hierin.

Mijne toehoorders, we zouden dit op U over willen dragen. Zijn er onder U die ook moeten bekennen: Ja, dat is waar, tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen: "EBEN HAEZER". Kom overdenkt dit eens, want we achten, mijne toehoorders, dat bij zulke gelegenheden, niet de persoon waarover het gaat in gedachtenis moet staan, maar dien dierbare Immanuël moet het middelpunt zijn, waar we U heen gewezen hebben, en Die nu weer bij vernieuwing voor de dag komt als de enige Middelaar en Zaligmaker, Christus Jezus, het middelpunt van ons verlangen, de Trooster van het verontrust gemoed: EBEN HAEZER, tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen.

Laat ons thans overgaan tot het verhandelen van ons derde punt: Het doel van de hulp des Heeren.

Mijne toehoorders, met welk doel zou Samuël die steen opgericht hebben? Het is ter gedachtenis aan wie God geweest was, en wanneer ze naar die steen zouden zien, dan konden zij tevens gedenken wie zij waren geweest, maar bovendien zag het op de toekomst. Zij zouden eraan denken hoe zij nu al twintig jaren geleden daar in Mizpa de Heere zo hadden onteerd. Hoe ze na die twintig jaren in de schuld waren gekomen, en hoe ze daar als schuldenaar hebben ervaren, dat de Heere hen genade schonk op de voorbede van Samuël en het offer van het lam.

Het oprichten van die steen had een gezegend doel. Samuël wilde het volk wijzen op de toekomst, dat zij er rekening mede moesten houden, dat de Filistijnen niet dood waren en hun vijanden nog leefden. Mijne toehoorders, nu richten wij deze avond ook een steentje op; tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen, maar de wereld, de satan en ons bedorven bestaan blijven dezelfde. Samuël richt een steen op om wakende te zijn. Een steen die "EBEN HAEZER" genoemd wordt, tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen. Hij wil er mee zeggen, houdt er rekening mede dat de Filistijnen niet dood zijn, dus ge zijt hier in de strijd. En daarom het doel van die steen, van de hulp des Heeren.

We zeggen voortdurend het woordje "ons", want dat staat in de tekst geschreven, dus moogt gij dat mede overdenken, opdat gij U bewust zoudt zijn, dat ge steeds geholpen moet worden, dat gij U bewust zoudt zijn een hulpeloze te zijn.

Met het oprichten van die steen wilde Samuël hun steeds maar weer onder de ogen brengen; houdt er rekening mede, dat gij steeds nodig hebt: Mijn hulp is van den Heer' alleen, Die hemel, zee en aarde; eerst schiep, en sinds bewaarde. Weet ge wat dan nodig zal zijn? Dat wij steeds, daar wij hulp nodig hebben, onze hulpeloosheid leren kennen. En wat maakt ons hulpeloos? De kennis van onze zonden, onze onwaardigheid en onze zwakheid. Uit die kennis, wil Samuël zeggen, moet gij er rekening mede houden dat gij steeds aangewezen zijt op de hulp des Heeren.

Bij de aanvang van de dienst des Heeren, beginnen wij steeds met het votum: "Onze hulp zij in de naam des Heeren" Ach, dat het ons leven mocht zijn. We zouden U willen vragen, zijn wij dat bewust,

bij het klimmen van onze jaren, dat Wij hoe langer hoe meer moeten gaan ervaren, dat we afhangen van de hulp des Heeren?

We lezen van Josafat dat hij elfhonderdduizend soldaten had. Maar als het leger der Moren in het land komt, dan mobiliseert hij zijn soldaten niet, en hij zegt niet, ik ben niet bang voor die Moren want ik heb elfhonderdduizend soldaten. Maar wat doet hij dan? Hij verzamelde ze voor de tempel, voor het huis des Heeren en dan zegt hij: "Heere, in ons is geen kracht tegen deze grote menigte, doch onze ogen zijn op U". EBEN-HAEZER predikt ons dat, wanneer wij met schuldbesef, met onze zwakheid en met de bewustheid van onze afhankelijkheid, steeds nodig hebben: "Help ons, barmhartig Heer", Uw groten naam ter eer, Uw trouw koom' ons te stude, Verzoen de zware schuld, die ons met schrik vervult. Bewijs ons eens genade. En, gelijk een dienstknecht ziet op de hand zijns heren, en een dienstmaagd op hare vrouw, alzo slaan wij onze ogen op de Heere.

Weet gij wat wij er nu van geloven, mijne toehoorders, als wij zo mogen zijn dat de Heere ervoor instaat, als we zo mogen zijn, "EBEN HAEZER", tegen die steen der gedachtenis aanzien: ik ben aangewezen op dat enig Offer, ik ben aangewezen op die enige Borg, Die verhoogd is, Die zegt: "Ik ben dood geweest en Ik leef in alle eeuwigheid, Ik draag de sleutelen der hel en des doods Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde". Dat wij in onze zwakheid, hulpeloosheid en zondigheid eens moeten leren: 'Zo Gij Heer' in het recht" zoudt treden met ons, wie zou bestaan; maar bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt. Ziende op het Lam in het midden des Troons, dan zal het ervan gelden, al is het dat wij somstijds door duizend zorgen en duizend doden zijn omringd: Hij zal niet beschaamd maken, die Hem verwachten. Zie eens: EBEN HAEZER, tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen. En als Hij nu al zolang geholpen heeft, in de bewustheid dat dat alleen is op grond van de enige volbrachte arbeid, op Golgotha geschied en Die is ingegaan in het Heilige der Heiligen, wat dunkt ulieden, dan hebben wij zoveel crediet voor Hem, dat, als wij verwaardigd mogen worden dat lage plaatsje in te nemen, dat Hij voor ons zorgen zal.

In de vierde plaats zeiden we nog het doel van de hulp des Heeren. De steen stond daar als een teken dat God geholpen had. Waar moet nu de dank in bestaan? De dankbaarheid moest niet hierin bestaan, dat dat volk nu eens ging feesten: "We hebben de Filistijnen verslagen en een grote overwinning behaald". Neen, dan bestond hierin de dank: dat de Heere ze had geholpen.

De ware dankbaarheid bestaat in gebed, zoals ons de Catechismus leert. Mijne toehoorders, een biddend leven wordt een teer leven; maar een biddeloos leven och, dan kan men wel wat ruimte in de wereld hebben.

De steen staat hier als een teken van dankbaarheid. Hij zegt niet: onze wapens hebben ons geholpen, maar de Heere heeft ons geholpen, waarvan de dichter zegt: "De Heere is mij tot hulp en sterkte, Hij is mijn lied, mijn psalmgezing".

In de vervolgen vijf en twintig jaren zijn we wel duizendmaal beschaamd met ons zelf uitgekomen, maar met God nooit. Over God kunnen wij niet klagen en we roemen in Christus Jezus, Die gisteren, heden en tot in eeuwigheid Dezelfde is.

Daarom heb ik opdracht en vrijmoedigheid om in dit avonduur van de laatste dag van dit jaar, als ge nog belang hebt in het heil uwer onsterfelijke ziel, U aan te moedigen uw toevlucht te zoeken bij Hem alleen. Om bij het wegstervend jaar als een hulpeloze, een reddeloze, een radeloze te belijden: "Mijn hulpe is alleen van den Heere", Die beloofd heeft: "Ik zal u niet begeven en Ik zal u niet verlaten".

Die dankbaarheid, een steen der hulpe, predikt ons: bij de Heere is hulp. En heeft Hij nu deze vijf en twintig jaar zulks bewezen, en staan we hier als een levend bewijs in het midden van een beroerde en benauwde wereld, in het midden van een verscheurde Kerk, och, dan hebben wij niet te klagen over onze Koning maar dan zouden wij met de apostel Paulus willen getuigen: "Wie dan roemt, roeme in den Heere". O, als Hij ons daartoe verwaardigt, dan zouden we met de apostel Paulus willen zeggen aan het einde van zijn loopbaan: "Ik heb de goede strijd gestreden, ik heb de loop geëindigd, ik heb het geloof behouden". Welk geloof? Dat hij alleen mocht steunen en leunen op dat enige volbrachte offerwerk van Gods Zoon, Jezus Christus. Dat hij alleen zijn zaligheid vond in Hem, Die Zijn dierbaar bloed gegeven heeft en Die altijd biddende is bij de Vader als die grote Hoogepriester, Die steeds voortreedt bij de Vader, en Die ook als Koning zodanig voor Zijn Kerk instaat, dat daarvan geldt: "Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn en wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden".

Och, dat God ons geve, dat onze ware dankbaarheid hierin bestaat: dat we Christus uit moeten dragen als het centrale punt van de gezaligde Kerk, het centrale punt waarom alles draait. Jezus Christus en Dien gekruist, de Joden een ergernis en de Grieken een dwaasheid, maar dien die gelooft een kracht Gods tot zaligheid.

Ziet, hier in het kort iets gezegd, mijne hoorders, van de waarheid; EBEN HAEZER, tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen. Een steen oprichten voor het aangezicht des Heeren.

We zeiden: tot hiertoe heeft de Heere niet mij geholpen, maar ons geholpen; doch voor wij nog even een blik terug willen slaan over die achter ons liggende vijf en twintig jaren, zingen we nog van Psalm 118: 7.

EBEN HAEZER, tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen. Als wij terugdenken, dat het vanavond vijf en twintig jaar geleden is, dat de nood op onze ziel gebonden werd, ach, dan moeten we het bekennen: hadden wij het kunnen ontvluchten, we hadden het gedaan.

Maar wie was ik, kon ik God weren? Dan sprak de bestrijder in mijn hart: "Moet je dat in je eigen dorp wagen, waar je opgegroeid bent, waar je als tuinman onder de mensen verkeerd hebt? Zou je wel drie maanden kunnen preken? Je kunt eens over het geloof, de hoop en de liefde preken, maar dan is het afgelopen. God weet welk een strijd eraan verbonden is geweest, ik had me liever onder de grond verborgen. Doch anderszins, de nood was mij opgelegd, en ik wist niet wat de gevolgen zouden zijn. Het zijn de goedertierenheden des Heere dat wij niet vernield zijn deze vijf en twintig jaren.

Dan beken ik hier voor het aangezichte Gods: EBEN HAEZER, tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen. Nooit zijn wij beschaamd uitgekomen, al is het dat bij tijden de preekstoel wel eens zo nauw geweest is, dat wij geen raad wisten Maar tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen. Want, al waren we een hulpeloos, een onbestudeerd, een ongeleerd mens, we mochten door genade geloven, iets geleerd te hebben van genade, iets geleerd te hebben van die eeuwige Geest, Die wederbaart, Die vernieuwt, Die heiligt, Die troost en Die leidt.

Als we terugdenken aan die eerste tijd, och dan zullen wij dat nooit vergeten. Het was al in maart en de tuinderij lag al klaar om te beginnen. Hoewel ie Heere mij had overgebogen om te gaan preken, wilde ik toch blijven tuinen. Ik wou zelf mijn brood verdienen.

Zo sta ik op een maandagmorgen op mijn tuin en daar gaat mij de Heere eens afvragen, welke waarde of mijn ziel had voor Hem. En toen zeide ik in mijn onnozelheid: "Heere, mijn ziel heeft zulk een waarde, dat, al had ik alleen maar zalig kunnen worden, Gij Uw lieve Zoon aan het vloekhout der schande, ja tot in de dood des kruises kwaamt te vernederen, ja dat Hij noodzakelijk moest sterven". Want Gods recht eist voldoening; vergeet dat nooit, mijne hoorders, God handhaaft Zijn recht.

Toen ik dat in mijn ziel mocht antwoorden, toen was het alsof Hij mij afvroeg of ik, als mijn ziel nu zulk een waarde had, en als Hij me nu wilde gebruiken als slijk in Zijn heilige vingers voor een ziel, die meer waarde had dan mijn tuinderij, ja meer waarde had dan de gehele wereld, waar de wereld vergaat maar een ziel voor de eeuwigheid geschapen is, of ik dan niet gezind was om van mijn tuinderij afstand te doen.

O, toen heb ik het zo gemakkelijk mogen afgeven, als had ik het nooit gehad. De Heere had mij los gemaakt, en heeft mij verbonden aan de gemeente van Hendrik-Ido-Ambacht.

Dat was in het begin van de oorlog. En nu moeten wij bekennen, dat daar veel in ons omgegaan is. Dan was het: "Man, als je straks niet meer weet wat je zeggen moet dan komen er geen mensen meer onder je gehoor, en je tuinderij zijt ge kwijt".

Een zuster, van wie ik geloven mag dat zij in de hemel is, had ik ook nog tegen, die zeide tot mij: "Als je zo blijft preken, dan moet je er maar op rekenen dat je geen hoorder overhoudt en dan heb je straks geen brood meer". EBEN HAEZER, tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen. In plaats dat ik ze wegpreekte, heeft God ze tot mij gebracht. Nooit hebben we propaganda gemaakt voor een kerk of om mensen hier te krijgen. God is mijn getuige. Wij hebben niet als een zakenman klandizie gezocht, maar we hebben door de genade Gods mogen prediken van recht en van genade. Zo begrijpt U wel: de satan zat ook niet stil. Maar, wat wij hebben, hebben wij van God verkregen, EBEN HAEZER, tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen.

De oorlog was dus uitgebroken. Och, als ik dan denk aan de razzia's, hoe ik alleen op de weg liep terwijl de kogels langs mij heen vlogen en geheel alleen gewapende Duitsers tegenkwam, dan moest ik pleiten op Zijn belofte: "Heere, ik heb toch geloofd, dat U mij hier hebt neergezet, Gij hebt me toch weleens beloofd dat Gij Uw engelen zou bevelen, dat zij mij op hunne handen zouden dragen". En mijne hoorders, door alle wederwaardigheden van de oorlog heeft de Heere ons heen geholpen: EBEN HAEZER, tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen. Zo zouden wij door kunnen gaan over die vijf en twintig jaren: Hoe menigmaal hebt G' ons Uw gunst betoond, wanneer G' een fontein deed uit de rots ontspringen, of op een hoop de waat'ren samendringen wanneer de stroom door U was uitgedroogd. Och, wat heeft Hij menigmaal bewezen dat Hij een pad gebaad heeft, waar geen pad was. Ook hierin, dat niet alleen in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht, maar ook bijna in het gehele land door middel

van de prediking, banden gevallen zijn met de overblijfselen naar de verkiezing Zijner genade, ongeacht van welke kerk zij ook waren. Zodat wij vrienden mogen hebben, zowel in het Noorden als in het Zuiden, waar God banden gelegd heeft in het bloed des verbonds. EBEN-HAEZER, tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen.

Ook wat het stoffelijke betreft, EBEN HAEZER! De Heere heeft ons gegeven overvloed, Hij heeft ons geschonken vet vol merg. En nu roep ik God als getuige, ik heb uw ezels niet begeerd en ik heb om uw gaven niet gevraagd, maar ik heb mogen ervaren: EBEN HAEZER. De Heere heeft ons geholpen, door alle strijd, door alle verzoeking, door alle aanvechtingen, door alle afdwalingen heen. EBEN HAEZER, de Heere heeft ons geholpen.

Wij hebben in deze tijd vrienden gemaakt, maar ook vijanden. Vijanden hebben we gemaakt onder hen, die zich ergerden aan een afsnijdende leer. Zelfs onder hen, die menen dat zij van Gods volk zijn, omdat men niet hoog genoeg geëerd is geworden. Het is God bekend, hoe ons dat bij tijden tot smart en droefheid geweest is. Maar in plaats dat we de leer hebben moeten loslaten en mensen zijn gaan vergoden, hebben we standvastig mogen blijven.

O, ik zou U wel de raad willen geven: Vergoedt ook geen leraar. Het is groot als God een leraar geeft, maar houdt er rekening mede, dat het geleerd wordt: EBEN HAEZER, God heeft het gedaan, Hem alleen de eer, Hem alleen de lof, Hem alleen de dank. Hem komt alles alleen toe.

Soms kwam daarbij nog de laster, maar door alles heen moeten we zeggen: Hulpe van God gekregen hebbende, EBEN HAEZER. Och, dan hebben wij toch een weinigje crediet voor dat lieve Wezen, dat Hij ook voor het verdere in zal staan. Want bij tijden mogen we met Jakob - nadat Ezau gezegd had: Ik heb veel, mijn broeder - zeggen: Ik heb alles. Eén ding zou mij zeker verblijden en verheugen namelijk als daar nog eens zielen toegebracht werden, parels gehecht werden aan de kroon van Christus. Wat zou dat mijn ziel verkwikken en wat zou dat stof geven tot lof, eer, aanbidding en dankzegging. Niet dat we niet erkennen vriendschap, die gij bewezen hebt in de loop der jaren; want dat God de harten geneigd heeft, is ook een daad van God geweest en ook daarin geldt het:

EBEN HAEZER. Want God heeft U nog die genade - en als het geen genade is, dan is het toch een gave - gegeven, dat we met elkander nog in eensgezindheid en in vrede hebben mogen verkeren, bij alle verscheurdheid en verbreking die er in de kerk zijn. Ook hierin geldt het: EBEN HAEZER, tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen.

Als wij dan nog even terugdenken aan de oorlogstijd, dan komt ons in gedachten, hoe onze jonge mannen weggehaald werden, om naar Duitsland gevoerd te worden, en hoe wij daar voordat zij weggevoerd werden, onze knieën nog mochten buigen en worstelden met de bange vraag: "Zouden ze nog wel terugkomen?" Maar, toen daar de nood zo hoog was, kwam dat lieve Wezen te spreken: "Ik zal weder brengen uit Bazan, Ik zal weder brengen uit de diepte der zee". En de Heere heeft bewezen te zijn een waarmaker van Zijn Woord, want de laatste heeft terug mogen keren. EBEN HAEZER! Dat heeft de Heere gedaan.

Wanneer zij naar Indonesië moesten en daar in gevaren waren, om vermoord te worden, om te vallen, dan hebben zij terug mogen keren: EBEN HAEZER! Dat heeft de Heere gedaan.

In de loop der jaren hebben we aan, uw, ziekbedden gestaan en aan sterfbedden der overledenen. We hebben de begrafenissen van de uwen geleid. Van onze eigen familie hebben wij in deze afgelopen vijf en twintig jaren aan de graven gestaan van: vader en moeder, zusters en broer; zelfs nog neefjes en een zwager. Menigmaal is het geweest, soms tot driemaal per jaar. Maar ook in deze dingen mogen we het zeggen: EBEN HAEZER, tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen.

Wel zijn er soms tijden voorgekomen, dat we op onze kamer waren en er niet meer doorheen zagen, maar God heeft bewezen, die getrouwe Verbonds-Jehova te zijn. Hulpe van de Heere verkregen hebbende, staan wij hier tot op dezen dag.

Wij hebben uwe kinderen gedoopt, we hebben er velen in het huwelijk mogen bevestigen. Maar hoevelen zijn er toch in al die jaren niet afgereisd naar de eeuwigheid. Daar waren er, die we eigenlijk niet konden missen, die ons in de genade zo lief waren. Doch door alles heen mogen we het herhalen: EBEN HAEZER, tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen. Ook in het afgelopen jaar.

En nu, mijn medereizigers naar de eeuwigheid, vaders en moeders onder ons, het jaar is voorbij. Die vijf en twintig jaren zijn voorbij. Ach, hoe is het met U? Overdenkt het eens even. Nu zal het Woord zijn een reuke des levens ten leven of een reuke des doods ten dode. O, dat God het toch eens heilige aan uw onsterfelijke zielen. Want het is zeker waar, mijne hoorders, als het niet tot zaligheid zal leiden, dan zal het in de dag des oordeels tegen ons getuigen. Dan zal Hij ook van Hendrik-Ido-Ambacht moeten getuigen:

Maar Mijn volk wou niet
Naar Mijn stemme horen;
Och, had naar Mijn raad
Zich Mijn volk gedragen!

O, zo gij Zijn stem dan nog heden hoort, bedenkt dan toch, wat tot uw eeuwige vrede is dienende. In zoverre er onder ons mochten zijn, voor wie God middellijk Zijn Woord gebruikt heeft, hetzij tot overtuiging en ontdekking, hetzij tot nadere kennis omtrent die Middelaar, hetzij tot verlossing, tot verzegeling door die eeuwige Geest: Geeft dan Gode de eer, en laten we met elkander een steen oprichten: EBEN HAEZER, tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen.

Heeft Hij onderstand gegeven, onder de bediening des Woords, bij Avondmaalstijden? Och, dan moge het voor U waar worden: EBEN HAEZER, tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen. En als het voor U waarachtig zo mag zijn en de Heere heeft een band gelegd, dat wij het dan met elkander zouden mogen doen, ja, dat dan bij de oprichting van deze steen in dit avonduur onze zielen nauwer aan elkander verbonden mochten worden, om in één band des Geestes en der liefde tezamen te leren kennen onze hulpeloosheid en onze zwakheid, opdat wij ook voor de toekomst ons bewust zouden zijn: Wij hangen alleen af van de hulpe des Heeren.

Een woord nog tot mijn catechisanten. O jeugdigen onder ons, er zijn er verschillende die geen interesse hebben voor catechetisch onderwijs, bedenkt, dat het hier gaat om de hoogste instellingen die God ons geeft. Bedenkt, dat we nooit neutraal kunnen zijn. En nu zullen straks in de dag der dagen, alle boeken geopend worden: het boek van Gods alwetendheid, het boek van onze consciëntie; en dat in het gezicht van het boek van Zijn heilige wet. En dan zal Hij, die Rechter is, op Zijn troon zitten. Welgelukzalig, als wij in het boek des Levens zullen staan.

De Heere, Die rijk in barmhartigheid is, schenke ons allen daartoe van Zijn Geest.

Och, ik zou de jeugd op willen wekken: Zoek toch onder de bediening des Woords te verkeren.

Het zijn de middelen, die God gegeven heeft. Zoekt het met eerbied te doen.

Ook gedenken wij nog hen, die in het afgelopen jaar aan de groeve der vertering gestaan hebben.

De Heere mocht U verwaardigen, bij de slagen, die gevallen zijn te ervaren: EBEN HAEZER, de Heere heeft ons geholpen.

En gij, broeders kerkenraad, de Heere heeft ons gegeven tot op deze dag toe met elkander in vrede en liefde te leven. Hij schenke, ons een steen op te mogen richten. Dat ligt niet aan mij of aan u, want wij zijn van nature gevallen mensen, maar dat ligt aan Zijn genade. EBEN HAEZER, tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen. Laten wij een steen oprichten. Dan zij het: "Niet ons, o Heer, maar Uwen Naam geef eer".

Daartoe zegenende Heere ook dit woord om Zijns verbonds wil, om Jezus wil. Amen.

We zingen thans van Psalm 3: 2.

Hierna sprak ouderling W. Stoop tot de gemeente en vervolgens tot Ds. v.d. Breevaart.

Daarna sprak Ds. v.d. Breevaart nog een dankwoord.

Willen we dan nog met elkander zingen van Psalm 68 het tiende vers.

Eindigen we met dankzegging.

Onze Vader, Die in de hemelen zijt,

Uw Naam worde geheiligd,

Uw Koninkrijk kome,

Uw wil geschiede, gelijk in den hemel,

alzo ook op de aarde.

Geef ons heden ons dagelijks brood.

En vergeef ons onze schulden, gelijk ook

wij vergeven onze schuldenaren.

En leidt ons niet in verzoeking,

maar verlos ons van den boze.

Want Uw is het Koninkrijk en de kracht,

en de heerlijkheid, in der eeuwigheid.

Amen.

Omdat het onze gewoonte is met Oudejaarsavond om de laatste twee verzen van Psalm 89 met elkaar te zingen, willen we dit ook nu nog doen. We worden er dan nog eens bij bepaald, dat we ook deze avond Oudejaarsavond beleven.

Gaat voorts heen in vrede en ontvang de zegen des Heeren:

De Heere zegene u, en behoede u.

De Heere doe Zijn aangezicht over u lichten, en zij u genadig.

De Heere verheffe Zijn aangezicht over u, en geve u vrede.

Amen.